

VERPAKKINGEN IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Recycling verpakkingen Nederland 2015

Afvalfonds | Verpakkingen

INHOUD

Recycling resultaten 2015	4
Voorwoord	5
Monitoring in 2015	6
Papier en karton	7
Kunststofketen volop in ontwikkeling	9
Glas	11
Hout	12
Metaal	13
Recycling afkomstig van huishoudens en bedrijven	14
Vooruitblik 2016 en verder	17

RECYCLING RESULTATEN 2015

Materiaal	Resultaat 2014	Resultaat 2015	Doelstelling EU 2015	Doelstelling NL 2015
Papier en karton	86%	85%	60%	75%
Glas	80%	83%	60%	90%
Kunststof	51%	51%	22,5%	45%
Metaal	93%	95%	50%	85%
Hout	25%	45%	15%	31%
Totaal recycling	71%	72%	55%	70%

VERPAKKINGSKETENS DRAGEN BIJ AAN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Dit is het publieksverslag van het Afvalfonds Verpakkingen over het recyclen van verpakkingen. De verantwoordelijkheden van het Afvalfonds Verpakkingen, dat optreedt namens de bedrijven die verpakte producten op de markt brengen, zijn vastgelegd in het Besluit Verpakkingen.

De Rijksoverheid en in navolging daarvan het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het bedrijfsleven ondersteunen het streven naar ketens, die wat betreft milieu en economie sluitend zijn:

de circulaire economie.

Dat geldt ook voor de verpakkingketens per materiaalsoort. Het is heel positief dat de verpakkingketens voor papier en karton en metaal niet alleen hoge recyclingpercentages realiseren (in 2015 85% respectievelijk 95%), maar dat deze ketens ook financieel sluitend zijn. Voor glas geldt dat er ook een hoog recyclingpercentage wordt gerealiseerd (2015: 83%), maar financieel is er nog steeds een tekort van jaarlijks € 15 miljoen om de keten te kunnen sluiten.

Met betrekking tot de kunststof verpakkingketen constateren wij dat zowel de burger als de bedrijven actief meedoen aan het gescheiden inzamelen. Daarnaast levert nascheiding van verpakkingen in bepaalde gemeenten veel op. Het resultaat in 2015 is dat 51% van de op de markt gebrachte kunststof verpakkingen wordt gerecycled. Naar Europese maatstaven is dit een uitstekend

resultaat. Helaas is deze keten financieel nog ver van gesloten. In 2015 was het tekort ruim € 120 miljoen. Dat tekort groeit nog hard, dus er zijn serieuze stappen nodig om de keten financieel te sluiten. Alle partijen in de keten moeten kostenefficiënter gaan werken. Bovendien kan er door meer recyclebare verpakkingen op de markt te brengen en het gebruik van gerecycled kunststof in nieuwe producten te stimuleren, meer vraag naar gerecycled kunststof worden gecreëerd. De Rijksoverheid, gemeenten en bedrijven kunnen daar met hun (duurzame) inkoopbeleid een belangrijke rol bij spelen.

Bij de beoordeling van de circulariteit van de verpakkingketens geldt een gezonde balans tussen het milieurendement en de maatschappelijke kosten. Wij zouden graag zien, dat het Centraal Plan Bureau (CPB) een vervolg geeft aan haar 'verkenning onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van doelstellingen met betrekking tot recycling en preventie van huishoudelijk afval', teneinde een bijdrage te leveren aan de beoordeling van deze balans.

Samenvattend leveren de verpakkingketens een grote en actieve bijdrage aan het volledig circulair maken van de Nederlandse economie, die daarbij tot de Europese koplopers behoort. Voor kunststof en glas zijn nog stappen voor verdere verbetering nodig, en wij hebben alle vertrouwen dat wij die stappen samen met onze ketenpartners zullen zetten.

Berndt Kodden Voorzitter
Cees de Mol van Otterloo Directeur

MONITORING IN 2015

Het Afvalfonds voert een actief beleid om de kwaliteit van de monitoringsrapportage verder te verbeteren. De Inspectie Leef-omgeving & Transport (ILT) schreef in het rapport van 15 maart 2016 over onze rapportage over 2014 onder meer het volgende:

'Al met al zijn er diverse stappen gezet die leiden tot een verbetering van de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de gegevens en is de wijze van monitoring op belangrijke onderdelen in overeenstemming met de in de bijlage van de Regeling opgenomen bepalingen.'

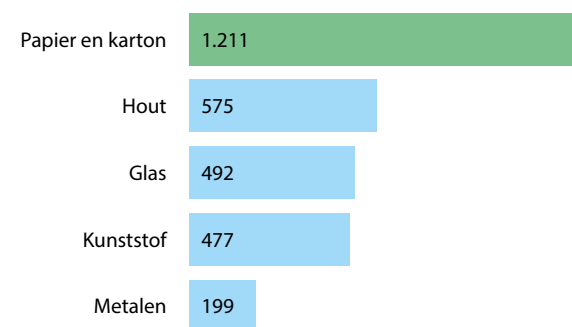
Eén van de stappen tot verbetering is de rapportage van het bedrijfsverpakkingsafval. Een steeds groter deel van de afvalbedrijven voert daarvoor zijn gegevens in bij Nedvang, in het online registratiesysteem 'Wastetool'. Wij zijn de afvalbedrijven dankbaar voor die medewerking. De verplichting om deze gegevens te registreren is opgenomen in het Besluit Verpakkingen, maar moet nog door het ministerie van Infrastructuur en Milieu vertaald worden in een Ministeriële Regeling.

Voor verdere verbetering van de rapportage over 2015 en komende jaren, volgen wij aanbevelingen op van de ILT, de Commissie Toezicht Monitoring Verpakkingen en de controlerend accountant. Speerpunt daarbij zijn de logistieke hulpmiddelen (LHM). Zo loopt er in 2015 een pilot om éénmalige logistieke hulpmiddelen rechtstreeks bij de Producenten en Importeurs op te vragen. Volgend jaar, over 2016, gaan wij deze éénmalige logistieke hulpmiddelen integraal uitvragen.

Voor het complete rapport Monitoring Verpakkingen 2015 verwijzen wij naar onze website: www.monitoringverpakkingen.nl. Dit rapport geeft alle informatie die wij wettelijk moeten leveren. Bij degene die het rapport doorleest, kan de vraag rijzen of de Rijksoverheid al deze informatie echt nodig heeft. Hier zijn aanzienlijke administratieve lasten te besparen voor het bedrijfsleven!

PAPIER EN KARTON: HET MEEST GEBRUIKT

Gewicht op de
markt gebrachte
verpakkingen
(in kTon)

Denkend aan alle dozen en kratten van papier en karton is het goed voor te stellen dat papier en karton met afstand het meest gebruikte verpakkingsmateriaal is. En dat klopt. Het gewicht van hout, de tweede materiaalsoort, is nog niet eens de helft van het gebruikte papier en karton. En het gewicht van alle papieren en kartonnen verpakkingen is even groot als dat van glas, kunststof en metaal samen!

Meer en meer afvalbedrijven voeren bij Nedvang gegevens in over de inzameling, verkoop en recycling van papier en karton. Dankzij deze invoer door afvalbedrijven is de betrouwbaarheid van de monitoringsgegevens sterk verbeterd. Het recyclepercentage van papier en karton is voor 2015 85% en ligt al jaren ruim boven de Nederlandse doelstelling (75%) en de EU-doelstelling (60%).

KUNSTSTOFKETEN VOLOP IN ONTWIKKELING

In de kunststof verpakkingketen organiseren gemeenten sinds 1 januari 2015 het proces van de inzameling tot en met het verkopen van het gesorteerde kunststof verpakingsafval aan de recycler. Daarmee zijn de verantwoordelijkheden in de kunststofketen op dezelfde manier georganiseerd als in de overige ketens van verpakkingen van glas, papier/karton en metaal.

Gemeenten kiezen in 2015 in groten getale voor het inzamelen van drankenkartons met kunststof verpakkingen en soms ook metalen verpakkingen. Onder druk van de VANG doelstellingen kiezen gemeenten ook steeds vaker voor het prikkelen van de burgers via 'diftar' en 'omgekeerd inzamelen'. Bij diftar betalen huishoudens voor restafval en bij omgekeerd inzamelen wordt het wegbrengen van restafval moeilijker gemaakt ten opzichte van de andere stromen.

Deze prikkels en de combinatie van drankenkartons en metaal met kunststof zorgen voor een hogere mate van vervuiling van het ingezamelde kunststof. De sorteerdere hebben daardoor problemen om de noodzakelijke kwaliteit te leveren aan de recyclers van kunststof verpakkingen. Bovendien is het sorteerproces minder gericht op filteren van niet-verpakkingen. Gevolg hiervan is dat wij in totaal 12% van de gesorteerde kunststoffen niet kunnen meetellen als recycling. Desondanks bedroeg in 2015 het recyclepercentage voor kunststof hetzelfde als in 2014, namelijk 51%, ruim boven de doelstelling.

In 2015 is door de overgang van de ketenregie naar gemeenten, de gewijzigde sorteerstrategie en de sterk gegroeide input vanuit inzameling een voorraad opgebouwd. Verwachting van de sorteerdere is dat deze voorraad in 2016 weer weggewerkt is. De problemen met de kwaliteit blijven echter zolang gemeenten niet stevig de regie pakken en zorgen dat zij sturen op kwaliteit, zowel wat betreft het gescheiden inzamelen door de burger (voorkom vervuiling), als ten aanzien van het gesorteerde materiaal.

WIST JE DAT?

Kunststof wordt tijdens het recyclingproces vermalen tot snippers, gereinigd en samengesmolten tot nieuwe grondstof. Daarvan worden korrels gemaakt (granulaat).

GLAS VERDIENT EN KRIJGT EXTRA AANDACHT

In het Besluit Verpakkingen is de recycle doelstelling van 90% voor glas vastgelegd op basis van de op dat moment bekende gegevens. Nu blijkt dat 90% in de praktijk heel lastig te realiseren is. In 2015 is een recyclingpercentage van 83% gerealiseerd.

Het Afvalfonds heeft een actieplan 'Recycling glas 2016 – 2018' opgesteld met als doel het recyclingpercentage naar een nog hoger niveau te tillen. De twee belangrijkste acties hierbij zijn de beïnvloeding van het gedrag van de burger door middel van campagnes en de verbetering van de inzamelstructuur bij de minder presterende gemeenten.

Wij investeren in de uitvoering van het actieplan en vragen gemeenten om daarbij hun rol te spelen. Tegelijkertijd vragen wij ons af of de maatschappelijke kosten van het streven naar 90% recycling voor glas opwegen tegen de maatschappelijke baten in de vorm van grondstoffenbehoud en milieuwinst. Met het door Nederland behaalde recyclingresultaat van 83% zijn wij één van de koplopers in de EU en leveren wij een aanzienlijk hogere prestatie dan de EU-doelstelling van 60%.

WIST JE DAT?

Glas bestaat maar uit drie simpele grondstoffen: zand, kalk en soda die worden samengesmolten. Glas kun je daarna bijna oneindig recycleren.

DOE OOK MEE!

GLAS SCHEIDEN WORDT NU NOG MAKKELIJKER

mag met deksel

mag met restjes

OOK MET RESTJES & DEKSEL MAG MET IN 'T GLASBAK

OOK MET RESTJES & DEKSEL MAG MET IN 'T GLASBAK

OOK MET RESTJES & DEKSEL MAG MET IN 'T GLASBAK

OOK MET RESTJES & DEKSEL MAG MET IN 'T GLASBAK

GLAS IN 'T BAKKIE

HOUT: VOORNAMELIJK PALLETS

Het hout dat op de markt wordt gebracht, bestaat voor het grootste deel uit pallets. In huishoudens komen nauwelijks houten verpakkingen voor. Houten pallets gaan jarenlang mee, mits ze goed onderhouden worden. Het repareren van pallets is daar een onderdeel van. In de door de Kamer aangenomen motie Çegerek/Dijkstra is vastgelegd dat reparaties van pallets ook moeten meetellen aan het recyclingpercentage van pallets. En dat is terecht! Door het repareren wordt de levensduur verlengd, het hergebruik van de pallet gestimuleerd en daarmee wordt milieuwinst gerealiseerd.

Door het doorvoeren van deze aangepaste berekening van het recyclingpercentage voor hout is er in 2015 een percentage van 45%. Dit is aanzienlijk hoger dan de Nederlandse doelstelling (31%) en de EU-doelstelling (15%).

METALEN WORDEN ALTIJD GERECYCLED, OOK UIT HET RESTAFVAL

De stijging van het recyclingpercentage bij metalen verpakkingen is het gevolg van technische ontwikkelingen waarmee hogere terugwinrendementen van metalen uit de bodemassen van afvalenergiecentrales zijn gerealiseerd. Veel gemeenten zamelen blik nu gescheiden in, vaak met plastic verpakkingen en/of drankenkartons. Dat is een bijzonder kostbare route vergeleken bij de route via de restafval zak of bak. Blik wordt immers altijd gerecycled, ook als de inzameling via het restafval plaatsvindt. Zo wordt inmiddels 95% van alle metalen verpakkingen gerecycled. Stichting Kringloop Blik vestigt de aandacht op blik met de campagnesite www.ikrecycleblik.nl waarop een film is te bekijken die precies laat zien welke 'reis' blik maakt en hoe blik steeds weer opnieuw gebruikt wordt.

WIST JE DAT?

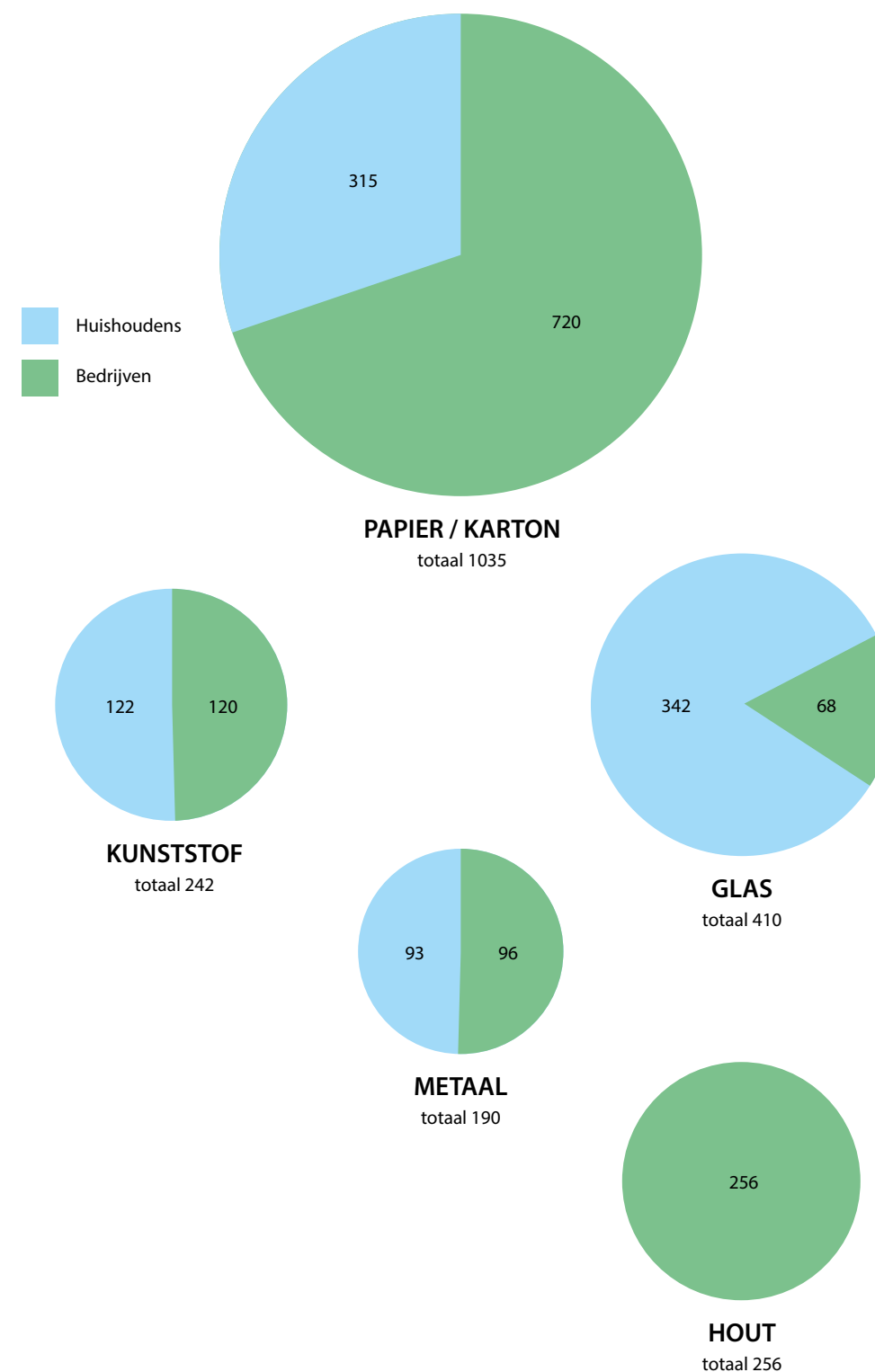
Blikjes worden uit restafval gehaald en vanuit daar gerecycled. Je blikje kan bijvoorbeeld terugkomen als trein, fiets of opnieuw als blikje.

RECYCLING AFKOMSTIG VAN Huishoudens EN Bedrijven

Verreweg de meeste aandacht gaat uit naar het inzamelen en verwerken van verpakkingsafval (en met name kunststof) uit huishoudens. Dat is ook begrijpelijk. Iedereen heeft thuis te maken met verpakkingen en dus ook met het afval dat daar uit voortkomt. Toch is er een belangrijke stroom verpakkingsafval van bedrijven, die ook wordt ingezameld en gerecycled.

De gemeenten organiseren voor hun inwoners de (verpakkings)afvalinzameling. Daarbij worden systemen gehanteerd, die per gemeente kunnen verschillen. De financiering vindt plaats via de afvalstoffenheffing, de verkoop van het ingezamelde materiaal of via de vergoeding die door het Afvalfonds aan de gemeente wordt betaald of een combinatie van die drie.

Het (verpakkings)afval van bedrijven en instellingen wordt ingezameld door de afvalbedrijven. Daarvoor sluit het bedrijf of de instelling (de 'ontdoener') met een afvalbedrijf een contract. In wetgeving is vastgelegd wat een bedrijfsmatige omgeving is en onder welke voorwaarden bedrijven verplicht zijn afval gescheiden te ontdoen. Daarnaast kunnen bedrijven vaak geld besparen of verdienen aan het goed gescheiden aanleveren van (verpakkings)afval.

VOORUITBLIK 2016 EN VERDER

De partijen bij de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 evalueren de overeenkomst in 2016 en 2017. Eventuele aanpassingen en aanvullende afspraken worden in principe vanaf 2018 geïmplementeerd.

Bij de evaluatie zal er veel aandacht zijn voor de inrichting van de kunststof verpakkingketen. Hoe kan de keten van aanbod- naar vraaggestuurd en kostenefficiënter? Ook over de steeds belangrijkere rol van nascheiding en de inrichting van die keten zullen afspraken gemaakt moeten worden, inclusief over de vergoedingen daarvoor. Wij zijn zeer positief over de ontwikkeling van nascheiding en verwachten dat het een bijdrage kan leveren aan het volledig sluiten van de kunststofketen.

De in het Besluit Verpakkingen vastgelegde recyclingdoelstellingen kunnen zo mogelijk herijkt worden. Daarbij valt te denken aan glas: hoe wenselijk en haalbaar is de 90% doelstelling? Welke (maatschappelijke) kosten wil je maken om die laatste procenten extra te realiseren?

Voor hout is de vraag of er sowieso een doelstelling zou moeten worden gesteld. Houten verpakkingen komen in de huishoudens niet of nauwelijks voor. Verreweg het grootste deel van de houten verpakkingen zijn pallets met een intrinsieke waarde. En dat de wetgever een pallet ziet als een verpakking, is opmerkelijk. Bovendien is er binnen de Rijksoverheid een discussie betreffende (gesubsidieerde) bio-verbranding van hout versus het recyclen van hout.

Ook de resultaten van de gescheiden inzameling van drankenkartons worden geëvalueerd. De afspraak die het Afvalfonds met de staatssecretaris heeft gemaakt, is dat de gemeenten voor de periode 2015 – 2017 in staat worden gesteld tegen een vergoeding drankenkartons gescheiden in te zamelen. Op basis van de evaluatie zal besloten worden of ook na 2017 het Afvalfonds nog een vergoeding zal uitkeren aan de gemeenten voor het gescheiden inzamelen van drankenkartons.

Onze primaire aandacht in 2016 (en 2017) gaat uit naar het evaluatieproces van de Raamovereenkomst om daarmee de koers vanaf 2018 aan te scherpen en het circulair maken van de verpakkingketens te versnellen.

**Dit publieksrapport is een uitgave
van het Afvalfonds Verpakkingen**

Meer informatie over de monitoring
werkzaamheden van het Afvalfonds
Verpakkingen kunt u vinden op de website:
www.afvalfondsverpakkingen.nl

Op deze website vindt u ook de
onderliggende technische monitoring
rapportage van het Afvalfonds Verpakkingen
(Monitoring Verpakkingen, Resultaten
inzameling en recycling 2015) en het verslag
van de Commissie Toezicht Monitoring
Verpakkingen (CTMV).

Afvalfonds Verpakkingen

Overgoo 13
2266 JZ Leidschendam
Postbus 1266
2260 BG Leidschendam
Telefoon: +31 (0)85 401 26 60
E-mail: info@afvalfondsverpakkingen.nl

Oktober 2016

